

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Nyrupsgade 30
1780 København V
Att. Center for Projekttilskud

Valdemarsgade 43
Postboks 200
4760 Vordingborg
Tlf. 55 36 36 36
www.vordingborg.dk

Sagsnr.: 14/1380
Dokumentnr.:
4459/14

Sagsbehandler:
Claus L. Petersen
Dir. 51 53 19 17
E-mail:
clp@vordingborg.dk

06-02-2014

Vordingborg Kommunes hørings svar på LDP 2014-2020

Vordingborg Kommune har med interesse læst Regeringens forslag til program for støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) for 2014 til 2020. Af forståelsesmæssigt hensyn vil forslaget i det efterfølgende blive omtalt 'Landdistriktsprogram 2014-2020' eller blot forkortet LDP 2014-2020.

Vordingborg Kommune har anmodet Naturerhverv om forlængelse af høringsfristen, med henblik på behandling i tre politiske udvalg. Dette har ikke været muligt, grundet regeringens tilbagemeldingsfrist til EU-kommissionen om Danmarks samlede indsats i forhold til LDP 2014-2020. Høringsvaret har derfor været behandlet af Vordingborg Kommunes Erhvervsudvalg den 4. februar 2014, og er godkendt af borgmester Knud Larsen, hvorefter det er sendt til orientering i Udvalget for Økonomi, Planlægning og Udvikling samt til Kommunalbestyrelsen.

Vordingborg Kommune er overordnet positive overfor forslaget LDP 2014-2020, men erkender også at de udfordringer og problemstillinger, som landdistrikterne står med i dag langt fra løses alene med af de foranstaltninger, der lægges op til i programmet. Kommunen betragter dem mere som et plaster på et sår som i virkeligheden burde sys!

Høringsvaret skal betragtes to dele. I første del forholder vi os til en del af de åbenlyse udfordringer en landdistriktskommune som Vordingborg har helt tæt inde på livet i 2014 – LDP 2014-2020 kan i begrænset grad medvirke til at løse disse problematikker! Herefter dykkes mere specifikt ned i forslaget til LDP 2014-2020 med henblik på at give en vurdering af de prioriteringer og foranstaltninger i programmet som Vordingborg Kommune har

direkte - eller medvirkende indflydelse på, f.eks. gennem direkte forvaltning eller via LEADER-tilgangen. De vigtigste politiske betragtninger er:

- Den digitale infrastruktur i landdistrikterne skal forbedre, og det er *ikke* en opgave kommunerne kan løfte alene. Det er Kommunens klare holdning, at det er ganske svært, som det hedder i LDP " *at fremme jobskabelse gennem sikring og forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne og evne til at skabe værdi*", uden at moderne rammevilkår, som den digitale infrastruktur er i orden. Netop muligheden for at kunne hjemmearbejde vil være en attraktiv mulighed for mange, og er i dag helt nødvendig for store og internationale virksomheder, som er afhængige af at medarbejderne kan arbejde hjemmefra.
- Der skal øget fokus på forbedret erhvervsfremme til nano- og mikrovirksomheder i landdistrikterne. Det nuværende erhvervsfremmesystem rummer sjældent disse virksomheder, og derfor bør regeringen iværksætte foranstaltninger, der imødekommer disse nano- og mikrovirksomheder.
- Vordingborg Kommune vil i et høringssvar til det kommende LDP ikke undlade at gøre opmærksom på, at de statslige arbejdspladser i kommunen, f.eks. Vordingborg Kasserne og Udbetaling Danmark er af så vital betydning, at yderligere centralisering og sammenlægning af disse kun er medvirkende til at vanskeliggøre livet i landdistrikterne.
- Det er helt fundamentalt for langbrugsdrift og fødevarerproduktion at der er ens konkurrencevilkår i forhold til vores nabolande. Derfor opfordrer vi til at der foretages et nabotjek, så der bliver sammenlignelige regler i forhold til vandplaner, gødningstildeling, regler m.m. samt at der på afgiftssiden er ens vilkår for at skabe arbejdspladser og værditilvækst i Danmark i forhold til vores nabolande. I øjeblikket udfases svineproduktionen fra Danmark til Tyskland , Polen m.fl. og vi kan forvente at slagteriet i Ringsted vil lukke om et par år på grund af manglende råvaretilførsler. Vi kan forvente at små 2000 arbejdspladser i Ringsted forsvinder til udlandet i den forbindelse. Det skyldes langsom sagsbehandling, miljøkrav, regelrytteri m.m. Vi kan konstatere at et betydeligt bureaukrati har udviklet sig med et ganske omfattende og kompliceret regelsæt der gør, at 4 ud af 10 mikrovirksomheder overvejer at stoppe deres virksomhed. Det må ændres såfremt Danmark fortsat skal være et land med vækst og velfærd.
- Og endelig bør regeringen kigge på de problemstillinger, der gør sig gældende i forbindelse med generationsskifter i familieejede virksomheder, hvoraf mange er landbrugsvirksomheder. Der bør arbejdes for at styrke disse virksomheders økonomi i forbindelse med et generationsskifte, og f.eks. ved at se på den gældende arveafgift eller andre tiltag, som vil kunne styrke disse virksomheder i forbindelse med generationsskifter.
- I relation til fastholdelse af arbejdspladser og bosætning i landområder, er der også behov for at acceptere at mange huse er ældre og dårligt isolerede samtidig med at de huser lavindkomstgrupper. Derfor bør man undgå at pålægge dem ekstraudgifter, som udhuler disse borgeres økonomi som f.eks. forsyningssikkerhedsafgiften.
- Vordingborg Kommune glæder sig over at der i LDP er øget fokus på natur, miljø og grøn omstilling. Kommunen ved, at den storslåede natur der findes i kommu-

nen, er den væsentlige årsag til en høj frekvens af turister f.eks. på Møn. Dette taler for yderligere indsatser i forhold til at udvikle de stedbundne potentialer i forhold til turismeerhvervet.

- LEADER-tilgangen og samarbejde om landdistrikternes rammevilkår og den øgede fokus på erhvervsfremme hilses velkommen af Vordingborg Kommune. Samarbejde på tværs af sektorer mener Kommunen er en forudsætning for en innovativ udvikling, der kan understøtte landdistrikternes udfordringer.
- Vordingborg Kommune finder det uhensigtsmæssigt og uheldigt, at, der i forligs- og budgetaftalen mellem regeringen, Venstre og de Konservative *ikke* er indregnet supplerende EU-midler til at understøtte de statslige investeringer under LDP's prioritet 6. Kommunen opfordrer til at denne mulighed forhandles på plads med Finansministeriet i overslagsårene fra 2015-2020.

Ovenstående punkter vil i det efterfølgende blive uddybet i relation til situationen i kommunens landdistrikter:

Gælds- og finansieringsproblematikken i landbrugserhvervet/landdistrikterne

Ved seneste totaltælling i 2010 blev det opgjort at der var 494 landbrugsbedrifter i Vordingborg kommune. Landbrugserhvervet er en erhvervsaktør med både stor og mindre produktionsenheder, der alle yder et væsentligt bidrag til den danske eksport og samfundsøkonomien. Dansk landbrug er et erhverv under pres – både konkurrencemæssigt fra udlandet, men også på økonomisk. Landbrugets organisationer har senest ved udgangen af 2012 opgjort landbrugets samlede gæld i Danmark til 362 mia. kr.

I Vordingborg Kommune er vi derfor bekymret for, hvad en rentestigning kan komme til at betyde for kommunens landbrugserhverv, uagtet, at der er i LDP 2014-2020 øget fokus på at erhvervet skal styrkes i en grøn og mere bæredygtig konkurrenceevne. Det er desværre ikke kun på grøn omstilling, at dansk landbrug skal konkurrere på verdensmarkedet.

Prisen på fast ejendom – bolig og erhverv

I Vordingborg Kommune oplever vi i øjeblikket de største fald i ejendomspriser i Danmark. Andelen af enfamiliehuse til salg på landet er steget støt de seneste fire år, og der er i dag 34 % flere huse til salg på landet. Til sammenligning har udviklingen holdt sig i ro i byerne. Den gennemsnitlige kvadratmeterpris i byzonen er dobbelt så høj i byzonen som i landzonen. Det er et problem, at der sker en større og større skævvridning, og i Vordingborg Kommune mener vi, at der kan være flere grunde til det. Finansieringsmuligheder er en af årsagerne. Realkreditselskaberne er i stigende grad begyndt at give afslag på realkreditlån i visse postnumre, hvilket er medvirkende årsag til at drive folk mod de større byer. Dette er f.eks. et stigende problem for ejendomshandler på Østmøn.

Realkreditlån til erhvervsbyggeri er i mange landsbyer i yderområder og på mindre øer ikke længere en mulighed. Der afvises kategorisk med baggrund i, at ejendommen efterfølgende kan være svært omsættelig, og at der er mindre chance for, at andre erhverv senere vil kunne bruge bygningen. Der opfordres ofte til at søge mod erhvervsområderne i de større byer.

I Vordingborg Kommune mener vi, at det er direkte hæmsko mod den erhvervsudvikling, som Kommunen forsøger at understøtte i landdistrikterne. Det er bl.a. en af det nyligt nedsatte Erhvervsudvalg fremmeste opgaver – at sikre gode ramme- og vækstvilkår for alle erhvervsvirksomheder i kommunen. Realkreditinstitutternes og bankernes afslag på lånemuligheder har en ekstrem negativ effekt for udviklingen i beskæftigelsen, og dermed påvirker det også bosætningen negativt. Derfor bør der sættes fokus på at finde løsninger på den meget kritiske situation husejere i landområder er kommet i, ved ikke at kunne sælge deres huse på grund af manglende mulighed for at opnå en realkreditbelåning til købere

Vordingborg Kommunes indsats for Natur og Miljø

Vordingborg Kommune har vedtaget en række natura2000handleplaner bl.a. i og omkring Præstø Fjord, Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde samt ved Lekkende dyrehave og Klinteskoven ved Møns Klint. En del af de natura2000planer der er vedtaget i kommunen sigter på bevarelse af sjældne planter, padder og krybdyr. I Vordingborg kommune gøres en stor indsats for at forbedre levevilkårene for padder og krybdyr. I et tidligere gennemført projekt på Svinø er der f.eks. gravet flere paddehuller og udsat 800 klokkefrøer.

Landdistriktsprogrammet har bl.a. til formål at sikre finansiering til aktiviteter, der skal sikre gennemførelsen af vand- og natura2000planerne. Vordingborg Kommune er forpligtiget til at følge op på vand- og natura2000planerne. Kommunalbestyrelsen er tilfreds med, at der i den nye programperiode fortsat er stor fokus på bevarelse af vores mest sårbare natur. Det er vigtigt, da især den intensive landbrugsdrift har reduceret antallet af mange vilde plante og dyrearter, som der netop redegøres for i programforslaget.

LDP 2014-2020 indeholder midler, hvorfra lodsejerne kan søge finansiering til aktiviteter, der sikrer naturkvaliteten på udvalgte naturtyper i natura2000områderne. Det er også via landdistriktsmidlerne, der kan sikres finansiering til etablering af vådområder med henblik på at mindske udledning af næringsstoffer til vandmiljøet.

Samlet håber Vordingborg Kommune, at foranstaltningerne vil kunne bidrage yderligere til fortsat at sikre kommunens igangværende arbejde med at sikre naturværdier og dermed gøre kommunen attraktiv for bosætning og turismeudvikling.

Vordingborg Kommune er derfor opmærksom på, at økonomi og samfundsudvikling skal gå hånd i hånd med arbejdet for at sikre natur- og miljøhensyn, da disse er de vigtigste bidrag til at sikre en høj frekvens af turister på f.eks. Møn. Overordnet set skal LDP derfor medvirke til at sikre en balance mellem benyttelse og beskyttelse.

Mobil- og bredbånd

Regeringen har som mål at fremme jobskabelse gennem sikring og forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne og evne til at skabe værdi. Gode rammevilkår for erhvervslivet på landet søges skabt gennem LDP's prioritet nr. 6, og skal være med til at bane vejen for vækst, øget beskæftigelse og indkomster og dermed fremme af social integration og fattigdomsbekæmpelse i yderområderne.

Kvaliteten af den digitale infrastruktur er afgørende for virksomheder i landdistrikterne og har stor betydning for bosætning og levevilkår. I LDP henvises der til, at i medio 2012 havde omkring 97 % af danske husstande og virksomheder adgang til en bredbåndsforbindelse på 10Mbit/s. En forbindelse på 2 Mbit/s var tilgængelig for 99,9 % af befolkningen. Det er primært beboelser og erhvervsliv i landdistrikterne, der må stå model til ringe internetforbindelse, og det er en væsentlig begrænsning for udviklingsmulighederne.

Regeringen har ambitiøse planer for at sikre tilstrækkelig mobil- og bredbåndsdækning i landdistrikterne, og har kommet med et udspil, der blandt andet giver kommunerne nye muligheder for digitale bredbåndsinfrastruktur. Det er meget positivt. Det skal dog bemærkes, at de nye muligheder forudsætter, at der fra regeringens side tilføres ekstra midler til formålet. Som det er nu, har regeringen givet kommunen muligheden, og dermed også pligten, da der er stor forventning fra borgerne om, at det vil kommunen tage sig af. Men da kommunerne i langt de fleste tilfælde har udrullet den nødvendige infrastruktur til offentlige funktioner, vil det kræve ekstra investeringer fra kommunernes side at udbyde bredbåndsdækning i disse områder. Kommunerne kommer derfor til at stå tilbage som sorteper.

Der bør også stilles yderligere krav til mobildækningen. Selv om udbydere af mobildækning kan fremvise kort, der dækker hele kommunen, er det ingen lunde tilfældet, når man står ude i landskabet. Det er helt uacceptabelt, og der bør laves et udredningsarbejde i forhold til at få reel dækning. Det er en statslig opgave at sikre forsyningspligten af bredbånd og mobildækning i Danmark på lige fod med post, infrastruktur osv. Vi er derfor spændt på hvordan staten vil leve op til visionen om, at der senest i 2019 er 100 Mb download og 30 Mb upload i hele Danmark, som by-, bolig og landdistriktsministeren har udtalt på en konference på Lolland sidste år.

Det er derfor Vordingborg Kommunes klare holdning, at det er ganske svært at fremme jobskabelse gennem sikring og forbedring af danske virksomheders konkurrenceevne og evne til at skabe værdi uden at moderne rammevilkår, som den digitale infrastruktur er i orden. Det må simpelthen også være et krav i 2014.

Social integration, fattigdomsbekæmpelse og økonomisk udvikling.

Vordingborg Kommune er en kommune med store demografiske udfordringer i landdistrikterne. Kommunen er ramt af faldende huspriser og i visse postnumre store vanskeligheder med at optage realkreditlån. Uddannelsesraten blandt kommunens unge er lav, og kommunen oplever som mange andre steder en afvandring af de erhvervsaktive fra land mod by – især hovedstadsområdet. Situation er især bekymrende på Østmøn, hvor befolkningsstilbagegangen er markant. I dag bor der 2.114 personer på Østmøn (lokalområde), og 38 % af befolkningen er fyldt 60 år. Vordingborg Kommunes befolkningsprognose fremskriver, at i 2016 år vil befolkningsstilbagegangen på Østmøn være hele 22 %. Over 50 % af beboerne vil på det tidspunkt være over 60 år.

Det er klart, at sådanne prognoser vil få enorme konsekvenser for det serviceniveau, som kommunen kan tilbyde, og derfor arbejdes der hårdt på en potentialeplan for Østmøn, som allerede har oplevet landdistrikternes afviklingspiral:

- Den offentlige trafik skæres ned – og risikerer at blive dyrere
- Der er blevet længere til praktiserende læge, speciallæger og sygehus
- Det er ikke kun forretninger, der lukker men også bankfilialer - og bankautomater
- Der er blevet længere til skoler og børneinstitutioner
- De få dagligvarebutikker i lokalområdet får stadig vanskeligere ved at overleve
- Ejendomme står tomme og forfalder

Der er derfor et stort behov for at få etableret nye job i kommunens landdistrikter. Foruden at være kørt ud på et sidespor på den moderne IT-motorvej, så kæmper kommunens nano- og mikrovirksomheder inden for fødevarer virksomheder, kunsthåndværk og serviceerhverv med vanskelige lånevilkår til vækst og udvidelser. Endvidere er den danske erhvervsservice langt fra tilpasset de små mikrovirksomheder. De små virksomheder falder helt uden for det, som det etablerede erhvervsservicesystem kan tilbyde.

70 % af kommunens erhvervsliv er mikrovirksomheder, som ikke altid har tradition for eller kapacitet til at opnå vækst gennem innovation og tværsektorielle samarbejder. Virksomhederne i Vordingborg Kommune, har været ramt mærkbart under den økonomiske krise. De udfordringer som mange erhvervs virksomheder i landdistrikterne står med, sigter især foranstaltningerne i LDP's prioritet 6 at imødegå, bl.a. via nedsættelse af lokale aktionsgrupper (LAG) efter LEADER-princippet og tværsektoriel samarbejde. LAGerne i Danmark har i den forgangne programperiode vist mange gode resultater, og været fødsels-hjælperne for mange små innovative erhvervsprojekter og samarbejder, også i Vordingborg Kommune!

Kommunen har i perioden fra 2007-2013 arbejdet tæt sammen med LAG-Vordingborg, og hæfter sig ved, at LAG-ordningerne videreføres i det nye LDP – det er glædeligt, ikke mindst if. til indsatsen mod at skabe nye arbejdspladser og forbedre rammevilkårene i landdistrikterne.

Supplerende EU-midler

Vi er tilfreds med, at der i det nye LDP er en øget indsats på de tværgående mål der vedr. innovation og tværsektoriel tænkning. Vi ser LDP 2014-2020 som en fortsat og kærkommen mulighed for at kunne fortsætte med at udvikle egenspecifikke styrker med henblik på at skabe nye lokale arbejdspladser. Det er dog med beklagelse, at Vordingborg Kommune konstaterer, at der i forligs- og budgetaftalen mellem Regeringen, Venstre og de Konservative *ikke* er indregnet supplerende EU-midler til at understøtte de statslige og/eller kommunale investeringer. Denne mulighed har i det foregående program været en oplagt mulighed for kommunerne til at sætte udviklingsprojekter på dagsordenen i landdistrikterne. Vordingborg Kommune har bl.a. udnyttet denne mulighed til at sætte ekstra skub i en succesrig områdefornyelse i landsbyen Køng, hvor ekstra EU-midler blev omsat i ekstrainvesteringer på godt 1,5 millioner. Det er midler der gør en væsentlig forskel i et projekt, og som har været til stor gavn og glæde for både erhvervsudvikling, bosætning og meningsfyldte aktiviteter for børn og unge. Vordingborg Kommune opfordrer derfor regeringen til i forligsaftalen fra 2015 at indarbejde supplerende EU-midler til brug i LDP under prioritet 6 via LEADER.

Innovation

Erhvervsfremme i yderområderne handler i vid udstrækning om det lokale. Om at tage udgangspunkt i de lokale styrkepositioner, om at forankre projekterne lokalt (især i relation til turismeudvikling) og om at de drivende personer i projekterne skal komme fra lokalområdet. Ved at sætte fokus på de egnsspecifikke styrker, skabes der desuden en mulighed for, at den lokale identitet styrkes, da det er af vital betydning for landdistrikternes udvikling.

Vi er af den opfattelse, at generelle vækstdrivere så som innovation og bedre udnyttelse af nye teknologier er en forudsætning for ny udvikling i landdistrikterne, men disse faktorer bør og skal ses i sammenhæng og samspil med de egnsspecifikke styrker.

Succesfulde erhvervsfremmeaktiviteter kræver ofte, at der medvirker en række forskellige ressourcepersoner med en bred vifte af kompetencer og netværk. Overførsel af viden – specielt til mindre virksomheder – er i høj grad personbåren. Derfor skal sådanne videnspersoner have en central placering og tovholderfunktion i forbindelse med udviklingsprojekter. De succesfulde erhvervsfremmeprojekter er kendetegnet ved, at have nøglepersoner med både praktiske og teoretiske kompetencer.

Vi er derfor også glad for at LDP 2014-2020 lægger op til at LEADER-principperne kommer til at gælde inden for fokusområde 3, der omhandler en afbalanceret territorial udvikling af landdistrikternes økonomi, inklusiv etablering af og fastholdelse af beskæftigelse. Kommunen havde dog også kunnet se visse fordele ved at udvide LEADER-tilgang til visse af natur og miljøforanstaltningerne under fokusområde 2 om bæredygtig forvaltning af naturressourcer og klimatiltag, da disse indsatser fordrer et bredt samarbejde for effektive og bæredygtige løsninger. Vordingborg Kommune arbejder hårdt på at initiere natur og miljø som et erhvervsmæssigt potentiale, bl.a. via naturparker og bevarelse af den sårbare natur f.eks. på Høje Møn til gavn og glæde for turisterne her.

Kun gennem samarbejde mellem offentlige myndigheder, virksomheder og lokale interessenter vil myndighederne (kommune og region) blive bedre til at forstå, at rollen som forvalter hører fortiden til, og at nu- og fremtidens udvikling af landdistrikter i højere grad kræver samarbejdspartnere og forandringsagenter, der er nødvendige for at støtte udviklingen af nye initiativer i landdistrikterne.

Vi noterer sig, at områdeudpegningerne for LEADER- og LAG-indsatserne ikke foreligger endnu. Kommunen peger på vigtigheden af, at der kan bygges videre på de erfaringer, der er opnået, og de netværk der er opbygget og udviklet i LDP 2007-2013. Det vil være oplagt, at der i programperioden 2014-2020 opnås betydelig synergieffekt med de strukturer og projekter, der har vist sig at fungere, frem for at forandre de geografiske indsatsområder.

Desuden noterer Vordingborg kommune sig, at LDP 2014-2020 adresserer et behov for kompetenceudvikling og fuldtidsansættelse af LAG-koordinatorer for at levere bedre rådgivning, administration og service til projektansøgere. Vordingborg kommune bakker op om denne anbefaling og dette behov. Den tidligere programperiode har netop vist, at der er brug for 'oversættere' af et kompliceret støtteprogram, men også som ovenfor nævnt,

centrale videns- og nøglepersoner, der kan fungere som katalysatorer for nye samarbejder. Det har især den bredt sammensatte LAG-bestyrelse, hvor også kommunen også har været repræsenteret, vist sig egnet til at fremme.

Vordingborg kommune arbejder derfor videre med at forberede den nye programperiode efter samme devise som tidligere, men med en masse flere og gode erfaringer, som der nu kan bygges videre på. Vi glæder os til at blive en del af den nye programperiode og være med til at sætte landdistrikterne på dagsordenen.

Såfremt der er spørgsmål til ovenstående skal Naturerhverv være velkommen til at kontakte os – vi stiller gerne om til både møder og til yderligere drøftelser af mulige løsningsforslag for landdistrikterne.

Med venlig hilsen

Knud Larsen
Borgmester

Lau Svendsen-Tune
Kommunaldirektør